

••• Meer zicht op duurzaamheid, onderscheidende marktconcepten, meer transparantie en communicatie over hoe de varkensketen op dit moment werkt en aan welke maatschappelijke thema's het werkt. Dat zijn in een notendop de uitdagingen voor de Nederlandse varkenssector. Oók om op de langere termijn de export van deze sector veilig te stellen. André van Straaten is werkzaam bij EZ als ketenmanager varkenshouderij en vertelt.



André van Straaten (directie Dierlijke Agroketens en Dierenwelzijn, ministerie van EZ):

## ‘Verduurzaming varkenssector brengt meer exportkansen’

Gevraagd naar de huidige situatie in een paar steekwoorden, vat André van Straaten het als volgt samen: “De Nederlandse varkensketen inclusief de toeleverende en verwerkende industrie en agribusiness heeft Europees en internationaal gezien een sterke positie. Vanuit het buitenland komen veel bezoekers om te zien hoe wij zogezegd het varkentje wassen.

Door de nationale bril bekeken, zie je tegelijkertijd de maatschappelijke discussie over de varkenshouderij: die is en blijft groot. Dierenwelzijn, mest, antibiotica, milieu, volksgezondheid, de megastal. Het is een ware uitdaging voor de sector om daar een nieuwe weg in te vinden!”

De maatschappelijke discussie over de varkenshouderij komt bij elkaar in de discussie over de megastal, zegt Van Straaten. “De megastal wordt gezien als een verdere industrialisering van de veehouderij, en daar

heeft de samenleving in toenemende mate moeite mee. De afgelopen decennia zijn de normen en waarden over hoe met dieren moet worden omgegaan sterk veranderd. In grote stallen worden dieren dingen, is de perceptie. En dieren, dat is emotie – ziedaar het dilemma.

De economische schaalvoordelen van grotere stallen zijn helder. En als je kijkt naar dierenwelzijn en diergezondheid, dan is een megastal niet slechter dan een kleinere stal. Grote stallen zijn juist relatief nieuw en modern ingericht volgens de laatste stand van de kennis en de techniek. Maar de maatschappelijke perceptie is een feit en daar zul je als sector rekening mee moeten houden.”

### Groeiende kloof aanpakken

In 2010 heeft in opdracht van voormalig staatssecretaris Henk Bleeker een sociale dialoog over het toekomstperspectief van de



intensieve veehouderij plaatsgevonden onder leiding van de heer Hans Alders. De uitkomst hiervan was, dat niet zozeer de schaalgrootte van een bedrijf het probleem is, maar de effecten van veehouderijen op de kwaliteit van de leefomgeving (gezondheid, milieu) en de maatschappelijke inbedding van de veehouderij. “Er is een groeiende kloof tussen de Nederlandse varkensketen en de maatschappij. Als je die uitdaging niet snel oppakt, dan verlies je aan maatschappelijke waardering en draagvlak.

### ‘Verduurzaming tot stand brengen via de markt’

We zijn een klein land met veel dieren. Er is op veel terreinen al wet- en regelgeving, veelal gebaseerd op EU-regelgeving. Voor het in stand houden van een bloeiende en groeiende varkenssector, zul je als sector extra stappen moeten zetten en zelf initiatieven moeten nemen.

Naast brede maatschappelijke thema’s als dierenwelzijn, milieu, gezondheid wordt het voor de individuele varkenshouder steeds belangrijker om rekening te houden met draagvlak en inbedding in de directe omgeving (‘Boeren met de burens’). Als varkenshouder moet je als het ware je ruimte voor bedrijfsontwikkeling ‘verdienen’. De provincie en vooral de gemeente heeft hier een ondersteunende rol.”

#### Oplossing: gesloten systeem?

Een mogelijke oplossingsrichting in technische zin kan het doorontwikkelen van gesloten systemen voor varkenshouderij zijn. Hoe ziet Van Straaten dit? “Ik denk dat je met een gesloten stal je milieu-emissies en emissies van ziektekiemen vergaand kunt terugdringen. Met luchtwassers en andere technieken wordt dit al volop opgepakt. De uitdaging is om daarin geïntegreerd verdere stappen te zetten in dierenwelzijn, diergezondheid en reductie van het gebruik van antibiotica. In gesloten stallen is het belangrijk dat er ook aandacht is voor transparantie, door ramen aan te brengen waardoor daglicht in de stallen kan komen.

Maar dit kun je alleen doen als je een oude stal vervangt of een nieuwe bouwt. Introductie van dit soort zaken zal dus heel geleidelijk plaatsvinden.

#### Verduurzaming door nieuwe marktconcepten

De Nederlandse varkensketen (varkenshouders, slachterijen) en de retailers hebben afgesproken dat uiterlijk in 2020 al het varkensvlees in de Nederlandse winkels voldoet aan de voorwaarden van het ‘varken van morgen’. Wat dierenwelzijn betreft voldoet dit marktconcept aan de voorwaarden van één ster van het Beter Leven-kenmerk van de Dierenbescherming (extra ruimte voor de dieren, extra afleidingsmateriaal, geen castratie). Daarnaast worden er extra eisen gesteld aan milieu-emissies en het gebruik van antibiotica. Van Straaten: “Op die manier wordt via de markt de verdere verduurzaming tot stand gebracht. Die kant moet het op. En niet door het eenzijdig optrekken van wettelijke normen door Nederland, want dan prijst de Nederlandse sector zich uit de exportmarkten. Meer onderscheidende marktconcepten, waarmee de consument uit verschillende ‘smaken’ kan kiezen. Daarnaast wordt nagedacht over merken voor varkensvlees. Neem bijvoorbeeld Livar. Het varken als merk, dat is revolutionair.”

#### Exportmarkten

30% van onze vleesvarkensproductie wordt afgezet in eigen land, de rest vindt zijn weg naar vooral Duitsland en Engeland. Voor nu en de voorzienbare toekomst blijft Noord-West-Europa de belangrijkste markt. Toch ziet Van Straaten genoeg mogelijkheden in derde landen. “Waar het gaat om de zogenoemde vierkantsverwaarding, liggen in China maar ook Rusland volop kansen.”

Afsluitend zegt Van Straaten dat de sector naar mening van EZ veel meer kan doen aan transparantie en communicatie. “Laat maar zien hoe het allemaal werkt! Dat is niet gemakkelijk, maar de sector zit vaak in een defensieve houding. Maar het is wel noodzakelijk om het maatschappelijk draagvlak te behouden. De sector zelf zal dit moet oppakken.”

*Hans van der Lee*